СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 184. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 9 серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 184. Jersey City, N. J., Saturday, August 9, 1930. THREE CENTS.

ДЕШЕВІ КРЕДИТИ ДЛЯ ФАРМЕРІВ, ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОСУХИ

ВАШИНГТОН. — Секретар хліборобства Гайд потішає, що як тільки впаде дощ, то ситуація з посухою поліпшиться. Та метеорольогічне бюро подає, що не бачить ніяких вказівок щодо дощу на найближчі дні. Тому саме уряд числиться з катастрофою і по нарадах департаменту скарбу з Федеральною Фармерською Радою рішено подбати про дешевий і довгоречинцевий кредит для фармерів, котрі потерпіли від посухи і не мають поживи на виживлення худоби..

ВІДСТУПАЮТЬ ПАСОВИСЬКА.

МЕКОН (Джорджія). — З рамени „Мекон Чембер оф Комерс" заявив завідатель Линколн Мек Канел, що землевласники з Мекон відступають для сусідних стейтів, а то Кентоки, Огайо і Вірджінії, як найбільш потерпівших від посухи, даром пасовисько для кількох тисяч худоби, яка може пастися на протязі 11 місяців на рік.

В МЕКСИКУ ЗЛИВА.

ТУКСОН (Арізона). — На американсько-мексиканськім пограничу була така злива, що потягнула за собою 4 жертви в людях, а щодо 40 осіб не знати досі, що з ними сталося. Хмари надтягнули з Мексика.

МОЛОКО ПОДОРОЖІЄ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Дейрімен'с Ліг Кооперейшен" подає, що з понеділком підвищує в Ню Йорку гуртівні ціни на молоко на 1 цент на кварті. Підвишку оправдує посухою і браком молока. Знову з рамени управи міста подають, що з того, що довозять до міста, нема ніякої обави, щоби забракло молока на протязі найближчих трох тижнів і тому нема причини на підвишку.

БУВШИЙ КОНГРЕСМЕН ВИРОБЛЯВ ГОРІВКУ.

БАЛТІМОР. — Прогибіційні агенти заарештували Мануеля Герика, бувшого конгресмена з Оклагоми. Герик був конгресменом тільки одну каденцію, а при поновних виборах одержав тільки 168 голосів. За часів свого урядовання в конгресі був більше відомий зі своїх афер з стенографістками, ніж з діяльности в палаті послів.

Тепер зловили його агенти, як чистив дестилярню, призначену до виробу горівки. Кажуть, що Герик був тільки звичайним робітником і побирав тижнево за роботу $15.00.

СЕНАТОР ФЕС ЗАНЯВ МІСЦЕ ГЮСТОНА.

ВАШИНГТОН. — Клодіюс Г. Гюстон таки уступив з головства Републиканського Народного Комітету. На це визначне становище покликано Саймона Д. Феса, сенатора з Огайо. Гюстон заявив, що він уступає тільки тому, щоби довести до гармонії в партії. Не почуваєтся одначе до ніякої вини, бо присвятив партії довгі літа праці, не побираючи за це ніякого винагородження.

Проти Гюстона розпочали кампанію по тій причині, що він уживав партійних фондів для своєї спекуляції на біржі.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ КОЛОМБІЇ.

БОГОТА (Коломбія). — Усе населення святкувало торжественно обняття президентури д-ром Енриком Герерою, 51 президентом републики, вибраним на протяг 4 літ.

ВІДМОВИВСЯ ВІД $100,000.

ТОРОНТО (Канада). — Сер Дениставн Борней, котрий випрацював плян будови кермового корабля „Р-100", подає, що один Американець заоферував йому $100,000 за подорож дирижаблем з Монтреалю до Ню Йорку. Сер Борней твердив, що важко було відмовитися від такої оферти, але годі було йому її приняти, бо „Р-100" не є його власністю, а тільки державною.

Дирижабль „Р-100" відбуде лише недалекий лет з Монтреалю до Отави і Торонта, а на другий тиждень поверне до Англії.

МАЄМО 13,041 ЛЕТУНІВ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН. — Департамент торговлі подає, що з днем 30 червня було в Америці 13,041 лайсенсованих летунів, 9,773 літаків і 8,842 механіків.

НОВА ВОЗДУШНА ЛІНІЯ.

НЮ ЙОРК. — З днем 18 серпня буде відчинена нова летнича лінія для пасажирської комунікації. Буде нею лінія Ню Йорк-Ричмонд, Вірджінія. Перестанки будуть: Филаделфія, Кемден (Ню Джерзи), Балтімор і Вашингтон.

ОБЖАЛОВАНІ ЗА ВБИВСТВО БОКЛЕЯ.

ДІТРОЙТ. — По довгих доходженнях обжаловано вкінці 6 людей, самих Італійців, запідозрених у вбивстві Джери Боклея, котрий по радіо вів кампанію проти мейора Бовлеса.

КЛОПІТ ЧЕРЕЗ БУВШУ ЖІНКУ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Капітан Френк Гокс доконав триюмфу зі своїм летом з Ню Йорку до Лос Енджелес. Та цей триюмф не зрушив його бувшої жінки, яка судом спинила його поворот до Ню Йорку, домагаючися аліментів у сумі $10,635.

Миссис Вон, бувша жінка Гокса, розвелася з ним у 1924 р.

ЗНОВУ НЕСПОКІЙ НА КОРДОНІ АФГАНІСТАНУ.

Британська влада в районі Пешавура на афганістанському кордоні попереджає Індусів, щоби вони не піддавалися закликови Афридів до повстання, бо воно буде здавлене найрішучійшими заходами. Магометанські мулли (священики) ведуть жваву агітацію серед молоді Афганістану на кордоні Індії, закликаючи її до нападу на Англійців в Індії.

І В БЕСАРАБІЇ КОМСОМОЛЬЦІ.

В Кишиневі викрили місце сходин комсомольців. У склад комсомольської організації мали би входити на основі заподань сигуранци гімназисти й гімназистки. Комсомольці сходилися в помешканню 16-літнього гімназиста Гутана, якого арештували на стації Басарабская і припровадили до Кишинева. По його вислуханню заарештувала сигуранца 30 гімназистів.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ РОСТЕ.

Большевицькі газети підняли алярм з приводу постійного посилювання в останних часах повстанчого руху на Україні та про те, що готові пропасти цьогорічні жнива, бо селяне саботують порядки влади в сільсько-господарській ділянці. Останні звідомлення большевицьких газет сповіщають, що в околицях Вапнярки (Поділля) повстанці висадили у воздух два залізнодорожні мости та зруйнували залізничий шлях в напрямку на Одесу, Жмеринку і Винницю. На Київщині повстанчі організації розкинули силу летючок з закликом до рільного страйку. В наслідок відозв безпосередньої агітації селяне кидають роботи в полі і не роблять ніяких приготовань до жнив. Досі большевикам не вдалося попасти на слід організаторів рільного страйку. Вони твердять лише, що організаторами є селяне кулаки, яким зколективізовано грунти.

ПОРОДИЛА ШІСТЬ ХЛОПЦІВ ПРОТЯГОМ ГОДИНИ.

Сіньора Ганзен, з маленького містечка Парінпінг (Бразилія) породила протягом одної години шестеро дітей, всі хлопці. Вона має 23 роки, замужна вже три роки і за той час породила двоє дітей: хлопчика і дівчинку.

ЧИСЛА ГОВОРЯТЬ.

Радянська преса подає, що на останньому конгресі комуністичної партії в Москві було 60 проц. делегатів російської народности, 10 процент жидівської, 8.5 проц. української, а решта інших народностей. Щож до населення СРСР то на 150 міліонів усього населення є 46 проц. Росіян, 21 проц. Українців, 2 проц. Жидів. Як бачимо, національний склад делегацій на конгресі процентово зовсім не відповідає національному складові СРСР і Україна, яка економічно грає в радянськім Союзі першорядну ролю, процентово була заступлена так, що Росіяни на конгресі грали далі ролю панівної нації. А треба знати, що конгрес комуністичної партії рішає про найважніші справи політичні й економічні та усталює лінію для роботи уряду, що рішає і про долю України.

МАЛИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХЛОПЕЦЬ ПРИЇХАВ САМ ДО КАНАДИ.

Василько Вацько, 8-літній хлопчина, прибув самітний зі старого краю аж до кольонії Стар, недалеко Лемонту, Альберта. Переїжджаючи через Вінніпег, Василько зробив дуже велике враження на всіх урядників, як на залізнодорожних так і на місцевих стаційних. Поводився майже по мужеськи. З клуночком в одній руці, а з книжкою в другій, ставав відважно до фотографії, яку то ріжні урядники бажали мати з нього.

Через перекладчиків сказав, що він тому приїхав до Канади, бо батько скучав за ним на фармі. Він дуже охочий ходити до школи і навчитися по англійськи. Колись — сказав він — буду мати власну фарму і коні. Вдома зіставив він ще матір і дві молодші сестри. А-ле як батько заробить досить грошей, то забере ще й їх до Канади, сказав маленький Василько.

Це наглядно показує, що в українськім народі вже є то хліборобство в кости і крові. Українці перетворили ті пущі Канади в родючу землю, котра тепер видає стільки пшениці, а проти котрих епископ Лойд і консерватисти так гостро виступають.

АГАБЕКОВ ЗАДОВОЛЕНИЙ В БУРЖУАЗНИХ ПОРЯДКІВ.

Бувший чекіст Агабеков, який недавно перейшов у Парижі в табор „третої еміграції", у розмові зі співредактором „Последних Новостей" заявив: „Я майже не виходжу з дому, щоби чекісти мене не вбили. Французький уряд був такий великодушний, що призначив окремого поліційного агента, який береже мою особу від можливих нападів комуністів. Я вже дістав емігрантський пашпорт і дозвіл жити в Парижі.

„Мене зворушила ввічливість французського буржуазного уряду вервена до моєї особи, цебто до особи людини, яка 10 літ була чекістом. У нашій СРСР поступають інакше з покаяними і нікому не вірять. Я був певний, що французька поліція продержить мене бодай місяць у вязниці і я готов був перейти крізь вязницю, щоби тільки опинитись між еміграцією, а не в ДПУ. А мене не тільки не арештують, але й охороняють. Коби про се довідались мої товариші в Москві! Я пишу книжку, в якій виявлю всю роботу ДПУ в Персії та Єгипті і Німеччині!"

ЧИСЕЛЬНІСТЬ КП(б)У.

Статистика, переведена на XI. зізді комуністичної партії большевиків України, начисляє 272,299 членів партії. В 1927 р. ця партія мала 177,398 членів. Процентово скількість комуністів робітників зросла у партії на 64 проц., скількість селян упала з 18 на 15 проц., а урядовців з 16 проц. упала на 10 проц. Комуністична партія має 2,900 жінок членів.

МАЄТОК ЦІЛОЇ ПОЛЬЩІ.

Остання статистика виказує, що ввесь маєток Польщі виносить 150 міліярдів золотих. Пересічно на кожного горожанина Польщі припадає 517 доларів власности. З більших держав тільки Румунія є біднійша від Польщі, а всі інші держави є багатші як польська република.

ЧОГО ТО ЛЮДЕ НЕ ВИДУМАЮТЬ.

Підприємчиві господарі Голяндці стараються для своїх піль навчитися спроваджувати штучний дощ. Перша проба вдалася. Винахідник Веєрард піднісся на тримоторовім літаку, на якому було 330 фунтів леду. Коли так піднісся над озером Зідер, тоді вчений при помочі другого апарату виснпав скрушений лід у повітря. Від того навкруги похолоднило; в наслідок цього зібралася водна пара й утворила хмару, з якої впав дощ, що скропив 10 квадратових кільометрів площі.

ТРАГІЧНИЙ ВИПАДОК СПРИЧИНИВ 4 СМЕРТИ І 17 ПОКАЛІЧЕНЬ.

В Кенаан, 14 миль на північ від Монктон, Н. Б., виколіївся потяг, в наслідок чого зістало забитих 4 чоловіків, а 17 тяжко поранених, котрих сейчас забрано до шпиталю. Виколієний потяг належав спеціяльно до цирку А. Дж. Барнеса, який був у дорозі з Ню Кесл до Шарлетави. Всі побиті і покалічені, з винятком одного, належали до робітників у цирку. Потяг складався з 29 вагонів, з котрих 9 вискочили з шин. З виколієних вагонів 5 було плоских, а 4 пасажирських. На поміч сейчас прибули лікарі і норси, котрі забрали тіла забитих і покалічених до Монктону.

ВІЙНА НА ВОРОНИ І СОРОКИ ПРИНЕСЛА ДОБРІ НАСЛІДКИ.

Минулої весни муніципальні дистрикти Ллойд Джордж, Кемроз Фищ і одно охоронне товариство в провінції Альберта (Канада) видали були війну воронам, сорокам і гофрам. Щоб заохотити людей винищувати ці шкідники, заряджений був контест, якого вислід є дуже задоволяючий.

По скінченню кампанії оказалося, що до головного осідку контесту прибуло 37,896 хвостиків з гофрів, 14,308 яєць ворон і сорок, а що найменше 1,810 ворон переплатило життям, що свідчить 3,620 вороньчих ніг, які принесено до муніципалу.

Простір, який займав контест, був ограничений тільки на 9 тавнишпів, обіймаючих муніципальний дистрикт Ллойд Джордж.

РОСІЙСЬКІ МОНАРХІСТИ ПРО ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ.

„Возрожденіє" містить статтю, в якій між іншим говориться, що майбутня монархістична Росія ніколи не погодиться на те, щоби Польща панувала на корінно російських землях. Мир у Ризі був подиктований Польщею розгромленим большевикам і в російськім народі все пануватиме почуття образи національних амбіцій. Але ревізія польсько-російських кордонів мусить наступити мирним шляхом, бо Росія після упадку большевизму потрібуватиме мира, а не війни. Автор статті зазначує, що Росія ніколи не погодиться на утворення самостійної України.

ЩЕ ІСТНУЮТЬ ВІРНІ ЖІНКИ.

У Львові при вул. Жовківській помер молодий ще чоловік Квапінський, який дуже любив свою жінку. Жінка так жалувала за помершим чоловіком, що з жалю випила отрую і померла в лічниці.

АФРИДИ ГОТУЮТЬСЯ НАПАСТИ НА АНГЛІЙЦІВ

СІМЛЯ (Індія). — Серед войовничого магометанського племени Афридів від довшого часу ріжними агентами ведеться пропаганда, щоб Африди перейшли з Афганістану через кордон Індії й розпочали боротьбу за визволення зпід англійського панування своїх братів магомедан. Такасама агітація провадиться й між іншими афганськими племенами, але вона має успіх лише серед Афридів. Агітатори показують закрівавлену одежу, ніби Індусів-магомедан, жертв англійського терору.

Тепер на кордоні Індії, недалеко міста Пешавур, знову зібралося яких до 10,000 добре узброєнних Афридів, які готуються перейти кордон і напасти на Англійців. Англійці повідомили їх, що вживуть усіх заходів, щоби не допустити Афридів до наступу в глибину території Індії. Англійське командування вже приготовилося до бою з Афридами. Крім піхоти, артилерії й кінноти воно зібрало біля Пешавура 60 військових літаків, готових кождої хвилини розпочати бомбардовання Афридів. Літаки в більшости мають тяжкі бомби.

МІЖНАРОДНЯ ІНТЕРВЕНЦІЯ В КИТАЮ.

ШАНГГАЙ (Китай). — Америка, Англія й Японія все збільшують свої воєнні сили в долині ріки Янгтсе. До Ганкова прибуває ще 500 англійських та японських жовнірів морської піхоти. Британське командування заявляє, що воно вже готове кождої хвилини й у кожне місце, де буде потрібна охорона англійських підданих, післати англійські військові відділи.

Вся ця концентрація чужинецьких військ направлена проти комуністичних банд, які плянують захопити Ганков та інші міста, положені на березі ріки Янгтсе. В Шангаю тепер думають, що поступовання Америки, Англії та Японії може стати початком міжнародньої інтервенції в Китаю для привернення там спокою й припинення загальної міжнародньої боротьби. Комуністи свої успіхи можуть завдячувати лише тому, що вся увага нанкінського уряду звернена на боротьбу з реакційними північними генералами.

РАТУЮТЬ ПОЛОНЕНИХ БАНДИТАМИ.

ЛОНДОН (Англія). — Церковне місійне товариство звернулося до консуля в Фучові, щоби він заплатив викуп бандитам за двох жінок, членів місії. Консуль уже вирядив спеціяльних післанців для переговорів з бандитами й передачі їм 17,500 долярів викупу, коли вони звільнять зі свого полону Англійки Нетлетон та Гарісон. Одрубаний палець одної з них бандити прислали були консулеви з вимогою викупу.

У ФРАНЦІЇ СТРАЙКУЄ 135,000 РОБІТНИКІВ.

ПАРИЖ (Франція). — Уже кілька днів у сталевій та ткальній індустрії треває страйк робітництва. Робітники домагаються збільшення заробітної платні. Спроби комуністів викликати заворушення припиняються поліцією легко, бо комуністи не стрічають підтримки в широких масах страйкарів.

У сталевій індустрії страйкарі вже частинно стали на роботу, коли їм підприємці прибавили платню. Лише в ткальній індустрії страйк захопив ще більше фабрик. Назагал скількість страйкарів не перевищувала 200,000 робітників, а тепер страйкують ще 135,000.

СВЯТО КОНСТИТУЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Всі партії й правительство готуються до урочистого святкування слідуючого понеділка одинацятьліття конституції німецької републики. Цього року заповідається особливо урочисте свято, бо це буде перший раз, коли републиканська Німеччина святкуватиме день своєї конституції по звільненню німецьких земель від чужинецької окупації.

Тому, що тепер у Німеччині йде передвиборча кампанія, всі партії старатимуться набути собі як найбільше капіталу зі свята річниці конституції. Особливо богато надій на це свято покладають партії републиканські.

ЗЕМЛЕТРУС В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — На побережу Середземного моря стався великий землетрус. Населення міст та сіл в районі землетрусу в переполоху повтікало зі своїх помешкань на площі та в чисте поле. Найбільший землетрус був між містами Мурція та Альмерія.

Дотепер ще не одержано відомостей про розміри шкоди, яку заподіяв цей землетрус.

АМАНУЛА ЗНОВУ ЗАВОРУШИВСЯ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Перебуваючий тут на літньому відпочинкови бувший емір Афганістану, Аманула, поспішно виїхав пароплавом до Риму. Думають, що поспішний відїзд його до міста свого постійного мешкання в Італії викликаний останніми подіями в Афганістані в звязку з повстанням Афридів та нападу їх на Індію.

Очевидно Аманула знову думає спробувати щастя повернутися на афганський престол.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БРІЯН І ОБЄДНАННЯ ЕВРОПИ.

Старий політик світової слави, Аристид Бріян, взявся за велике діло, яке мало би бути короною його політичної діяльности. Є ним ідея обєднання Европи. Вироблений ним проєкт розіслано до 26 европейських держав, які запрошено на европейську конференцію, котра має відбутися в Женеві в місяці вересні. На той проєкт одержав Бріян відповіди: 17 держав спротивилися його плянови, а інші поробили далеко йдучі застереження. Тільки Польща, Чехословаччина й Югославія заявилися за плян Бріяна без усяких застережень.

Бріян є розумним і практичним політиком. Тому він певний, що ледви чи за його життя здійсниться його ідея. Всеж таки від неї не відступає, не знеохочується першою невдачею, а прямує до свого далі. Змагаючи до обєднання Европи, прийдеться йому усувати те, що розєднує европейські народи чи держави. І от з того боку оті змагання до обєднання Европи мають велике значіння і для нас, Українців.

Мо поминаємо неприхильне відношення до проєкту Бріяна з боку Анґлії, яка є тої думки, що Ліґа Націй саме створена для здійснення тих цілей, що їх пропаґує Бріян. Поминаємо й ці домагання, щоби до обєднаної Европи притягнути совіти і Туреччину, як також поминаємо богато інших застережень. А піднесемо тільки домагання Німеччини, яка стоїть на тім, що заки прийде до обєднання Европи, треба перевести ревізію версайського договору. Під тим розуміє Німеччина головно направу тих територіяльних кривд, яких допустився цей договір на Німцях і інших народах. Знову Болгарія вимагає спеціяльної охорони для національних меншин, яким, що провда, заґарантовано міжнародними договорами національно-культурні права, але яких одначе ніхто не придержується.

Вже з того ми бачимо, чому це тільки Польща, Чехословаччина й Югославія поспішилися заявитися за проєкт Бріяна без усяких застережень, обстоюючи в першу чергу ненарушимість версальського договору. Вони добре знають, що вони розєднують Европу, та що заки прийде до обєднання Европи треба розділити ті краї, які загарбали неправно чужі землі. Вже з того боку буде для нас користь, коли радитимуть над обєднанням Европи, бо між тими справами, що не дають Европі обєднатися, є і справа українська.

Лев Ясінчук.

ЗАРИСОВУЄТЬСЯ БУДОВА.

Влучні примівки.— Кого історія вчить.— Чим скріплюється державну будівлю. — Тінь зневіри. — Дурному море по коліна. — Сварня за жолоб. — Первородний гріх. — Щурі втікають. — Хто сам без гріха, нехай кине каменем. — Зачароване колесо. — Самоволя. — Дві міри. — Учительська орґанізація. —Потреба орґанізованих відвидин.

Про історичну Польщу втерлося було в тодішному політичному світі кілька характерних примівок, витворених самими Поляками, як от: „Польща „нежондем" (безправем) стоїть, „В Польщі — як хто хоче", чи з новіщих часів відома німецька оцінка, яка заключувалася у влучному вислові „польська господарка". Кажеться, що історія це найкраща вчителька, себто, що нема нічого на світі, щоб уже колись не діялося. Отже — вчитися історії на те, щоб не робити давних помилок, щоб знати, що однакові причини спричинюють звичайно однакові наслідки. Але історія вчить тільки тих, що хотять з неї користати. Цього не можна сказати про теперішню Польщу. Безправе і самоволя пануючої кляси, затрата віри в правовість з боку народньої маси, а тимсамим збайдужіння народної маси до державної справи за час історичної Польщі привело її до упадку. Державний ґмах був завеликий і слабий фундамент розлетівся. Така доля всього, що побудоване на неправді, на кривді.

Коли глядіти на теперішний польський державний ґмах, то набирається переконання, що від доброго **вітру** він може завалитися... Бо чим же він скріпляється, підновлюється? Чи приймається якісь нові ідеї, якусь нову скріплюючу силу в роді засад: про волю народів, про їх право на самоозначення, про ролю і вагу ріжних національних культур, про значіння цінностей, які може дати кожна нація?... Ні; теперішня Польща непоправно а запопадливо із завзяттям гідним кращої справи намагається перетопити „свої народи", яких є більше від самих Поляків, в однородний польський орґанізм. Поляки, в яких тепер позірно правлять не самі обшарники, а їхні наймити, задивлені в ті череди опасових волів на своїх фільварках. Їм здається, що коли можна одному форналеві ту череду з величезною збірною силою вдержати в ладі, то можна це зробити й з народами. Але забувають, що воли затратили охоту й **волю** до боротьби за свою свободу, а народи саме ту силу **відзискали**. І чи є бодай які висліди тих польських зусиль? Мабуть у цій справі і самі Поляки не почувають вдоволення, коли отцо пише на днях їх національний табор:

„Опінія місцевого громадянства стверджує в публікаціях своїх провідників та в ухвалах громадянських зібрань, що в останніх літах відношення сил польської й української (в ориґінали „рускої") цивілізації, а заразом вплив нашої цивілізації та державної думки на польські **меншини, не зростає** на нашу користь".

Та все таки Поляки не зрікаються свого вмовленого в себе „післанництва" й осмішують себе дальше своїм самодурством.

„Щоби вести дальше перерване розборами Польщі велике діло **цивілізації на сході,** пишуть вони, щоб осягнути як найскорше **тісну злуку окраїнних земель** з рештою Польщі, державні орґани мусять іти рука в руку з громадянськими орґанізаціями і згідно працювати на полі **асиміляції державної і національної".**

Аж хочеться крикнути: непоправні варяти! Чи польські державні орґани замало йдуть рука в руку з громадськими польськими орґанізаціями?! Таж та співпраця вже така тісна, що не знати, хто саме в державі **господар**: уряд, чи „сполечні" орґанізації. Та, колиб нас питали, що ми на те, ми хіба мусїлиб відповісти чехівською мудрістю: „не тратьте, куме, сили"!...

На наше (що правда — невелике) щастя самі Поляки почали кусати себе взаїмно. Всім хочеться дірватись до державного **скарбу.** Рвали його одні. Вони не подобалися Пілсудському. Він прогнав тих, а посадив інших. Та чи від цього народові краще? Ведеться така сама господарка, яка була колись і — буде в Польщі завжди. Віддихалися відтручені від влади і давай на ново посягати по неї. Всякі політичні зліпища получилися для оборони теперішних властників. В р. 1928 настала — здавалося — тісна злука всяких **польських** сторонництв, яких зрештою не лучила ніяка ідея. Лучило їх хіба тих 8 міліонів золотих, відданих на вибори з державного скарбу. Але ті міліони були заразом первородним гріхом, який тяжів на „злучених" польських партіях та нагадував кожному послові, **відки** він узявся послом, а заразом немов погрожував, що коли не буде на сліпо послушним, то ті міліони поплинуть у будучности попри нього, або й проти нього.

Одначе невдоволення мас зросло до того степення, що заставило декого до думання. А коли почалося думання, то показалося, що кожна партія, хоч злучена в бльоку, — думає інакше. Нагадали собі, що вибори, куплені за міліони державних і податкових грошей, покасував найвищий суд, а доповнюючі вибори на Волині на місце покасованих мандатів не дали „бльокові" ані одного посольського мандату. Тому й спілка „8 міліонів" стала розлюзнюватися. Виступають з неї польські посли один по одному. А коли виступив посол Криса, то пішла злобна поголоска, що з потопаючого корабля тікають наперед **щурі** (Криса — по московськи щур).

Противні теперішньому польському урядові польські партії зїхалися в Кракові, де ухвалили гострі резолюції проти уряду, а навіть проти президента держави. (Я вже писав про це). Тепер хоче уряд потягнути впорядчиків до відповідальности. Біда тільки, що впорядчики польського політичного зїзду — це посли. Послів не можна арештувати без призволу сойму. Сойму не скликається і не дається йому радити, бо він у більшости проти уряду. Розвязати сойм — страшно, бо не знати, хто може ввійти до другого сойму. Без сойму знов — заграниця не позволяє правити. А ті, що скликали протиурядовий конґрес до Кракова, кажуть: „Яким правом мають нас судити ті, що самі гарматами виганяли президента"? І така біда. Все йде блудним колесом і кінця не має.

А тимчасом бута й самоволя всяких драбів росте й не дається припинити. Бо приклад іде згори. Дня 1. липня обходило місто Бережани 400-літній ювілей. (Українці не брали участи, бо є переконані, що існування Бережан сягає ще **княжих часів,** а не лише 400 літ польської неволі). На міському бенкеті того вечера застрілив собі один польський капітан зовсім без причини, немов для спорту, поважного громадянина й власника млина (Поляка). Колисьтут купував один поліцийний аґент у малому містечку ґазету у звичайного продавця ґазет, а викликавши з ним авантуру, побив його. За кілька днів вернувся той аґент знов до того містечка, віднайшов того продавця ґазет, відкликав його на бік, виняв револьвер і застрілив на місці. Ну, бо щож то якийсь там цивільний громадянин! Чи буде суд, чи буде кара?

Вийшло 18 хлопців із захисту ОО. Студитів в Уневі в пластових одностроях на прогульку (на Петра й Павла), то всіх їх заарештовано й відставлено до Підгаєць. Проголосив о. Хабурський в Зарудю (Зборів) в церкві збірку на український шпиталь, то 4. липня дістав кару 10 зол., або добу арешту.

Найменший прояв українського народнього руху, коли нема сили здушити зараз, з місця, то цькується. Уладжувала вчителька Гарасимовичівна й учитель Павлович у Гаях ростіцьких коло Залозець деклямаційно-співацький вечір, то гузя на них: „Раз (!) прецінь мусимо показати сильну руку супроти здецидованих ворогів держави. Таке поступовання буде пересторогою для багатьох Українців, які **ще** (!) сидять на державних посадах", — розписалася польська народова преса. Але коли у Войнилові (Калущина) шкільні діти уладили діточий вечір з деклямаціями і співами та виставою діточої комедійки („Бунт ляльок"), то управителька школи зараз слідуючого дня покарала 21 дітей за участь у вечорі. Била їх по плечах, по руках, тягала за вуха та казала по три години клячати. Чи станеться їй що? Від влади певно нічого!

В таких умовах набирає особливо великого значіння професійна орґанізація „Взаїмна Поміч Українського Вчительства", яка 7. й 8. липня ц. р. святкувала у Львові свій 25-літній ювілей. Орґанізація, яка гуртує в собі 3,000 українських учителів і має вже поважні матеріяльні досягнення, певно здобуде собі послух і в шкільно-громадських справах, тимбільше, що кличем орґанізації є: з народом для народу.

На святочному ювілейному концерті були радо бачені й американські гості (п-ні Яремова з Ню Йорку з дочкою). Загалом відвидини американських Українців живіщі цього року, як це було колись. Придалось би, щоби вони були орґанізовані. Одиночним відвидинам не можна надати тільки врочистого характеру, скільки треба й скільки хотілось би. Надіємося, що слідуючий рік буде мати чимало притягаючих видовищ, які ладяться ізза 50-літнього ювілею „Рідної Школи". Треба, щоби ми основно пізнали себе, порозуміли себе й затіснили звязок, направляючи те, що занедбано дотепер.

„Бо пора се великая есть"...

НА ТЕМИ ДНЯ.

СОЛОДКІ МРІЇ.

В Китаю банди грабіжників, які назвали себе комуністами, грабують і вбивають мирне населення. Полоняють чужинців щоби за них брати викуп, відрубують пальці жінкам, насилують та вбивають усіх, хто не з ними. Ця анархія охоплює все більшу територію Китаю, бо війська націоналістичного правительства заняті боротьбою з реакційними ґенералами півночи.

Москва думає наловити собі рибки в цій, кріваві́й китайській водиці, а тому вона звернулася в імени III. інтернаціоналу до всіх комуністичних партій світу, щоби вони підтримували китайську революцію, бо ця революція, мовляв, несе побіду большевикам не лише в Китаю, але й в Індії, на Филипинських островах, в Індо-Китаю, в Кореї та взагалі, де лише большевикам вона бажана. Солодкі мрії стеляться в головах московських владик, але колиб вони й на цей раз не залелися! Такі паніфести Москви вже були нераз і не лише про Китай. Підшивалася Москва не раз не лише під китайських бандитів, але й під інших.

Розуміємо бажання Москви скоршого поширення большевицької революції, бо в сатрапії Сталіна стає чим далі, тим тісніше й горячійше для большевицького панування. Надія большевиків на світову революцію, це надія загибаючого на ратунок. А чи прийде той поратунок?...

ФАЛЬШИВІ МИРОТВОРЦІ.

Большевики звернулися до підданих московського інтернаціоналу з закликом боротися проти допомоги зброєю нанкінському урядови для боротьби не лише з тими, котрі називають себе червоними комуністичними бандами, але й з реакційними ґенералами півночі, які хочуть реставрувати монархію в Китаю. Льоґіка Москви така, що коли не зможуть в Китаю запанувати червоні бандити, то нехай панують монархістичні бандити-ґенерали, аби повалити ліберальний і демократичний нанкінський уряд.

Москва кличе перешкаджати доставляти чужинецьким державам зброю для нанкінського уряду, але вона сама доставляє її для комуністичних і взагалі для ріжних банд у Китаю. Говорить Москва, що комуністична зброя це визволення, чи може забавка для народу, а капіталістична несе смерть і горе для людей. Дивна та комуністична зброя, але від неї на Україні загинуло принаймні пять міліонів селян та робітників. Вона дійсно їх визволила від комуністичного експерименту.

В ЗАПАЛІ БОРОТЬБИ З БУТЛЕҐЕРСТВОМ.

Знову сталася сумна подія в історії цієї боротьби. Державна сторожа проти бутлеґерства вбила свого співробітника. Помилка сталася в ночі, коли на човні виїхали на море кілька співробітників по боротьбі з бутлеґерством. Вони їхали ратувати погибаючих на морі. І сталася страшна подія.

На них натрапив державний катер й не питаючись, відразу почав стріляти в човен. Наслідком такої безрозсудної стрілянини впав жертвою один з кращих співробітників по боротьбі з бутлеґерством. Кому потрібні такі жертви? Кому потрібні жертви тих, що труються самогоном і вмирають, сліпнуть або тратять розум? Хіба лише гіпокритам, сторонникам прогибіції та бутлеґерам, які інвестували в свій „промисл" грубі міліони грошей. Інтереси держави й інтереси народу американського таких жертв не потребують.

Б. Дніпрянський.

СОВІТСЬКА УКРАЇНА ТА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ

(4)

На так званих зібраннях, якщо вони будуть можливі, ніколи не варто росповідати про характер чи діяльність УНРО, а тимбільше дебатувати, вияснювати, як буде відбуватися національна революція, хто буде нею керувати тощо. Досить загальних уваг про потребу та необхідність української державности, про те, що шлях до неї лежить через національну революцію, а зате необхідно звертати увагу на критику сучасної політики, на безвихідне господарське становище та на московсько-жидівський характер совітської влади.

Разом з тим не треба забувати про розвідку, себто уважно слідкувати за совітськими установами, за комуністичною партією, комсомолом, червоною армією та орґанами державного політичного управління. Знати добре ворога, його силу й характер орґанізацій ніколи не зашкодить, але може й дуже стати в пригоді. Напр., знаючи, що робить і як працює ДПУ (бувша Чека), лекше уникнути спроб провокації з його боку, бо, як відомо, ця совітська установа має сприт до них. Через те ніяка місцева орґанізація не повинна сама без наказу згори росповчинати підготовки до якоїсь акції, а людей, які кликалиб до цього негайно, необхідно взяти під догляд, бо найчастійше так роблять провокатори та ріжні аґенти, щоб таким чином зробити карієру або одержати грошову нагороду. Та ми певні, що старі українські революціонери це краще за нас знають, чого не можна сказати про молоде покоління, яке ще не пройшло суворої нелеґальної політичної праці.

Одначе кожний український патріот може запитати мене: як же створити таку серіозну нелеґальну та складну орґанізацію, щоб вона відповідала своїм завданням і разом з тим малаб належний авторітет, беручи на увагу сучасний совітський режім, його небезпеки та інші трудноші. Ми згодні, що це не легко зробити, але, як свідчить досвід минувшини, можливо. А саме у початковій стадії по більших центрах України утворюються по персональному принципу й явочним порядком ріжні місцеві осередки Української Національно-Революційної Орґанізації з осіб, які добре себе знають та довіряють одна другій. Поволі орґанізація через посилку уповноважених та секретарів пошириться й дійде аж до села. Згодом мужі довіря від більших орґанізацій у скількости яких двох чи трох десятків зможуть зїхатися під якимнебудь претекстом і виберуть Центральну Раду Орґанізації, яка має перебувати в одному з більших центрів України. Звичайно, що в совітських умовах повинно грати важливу ролю так зване право кооптації. Згодом саме життя підкаже дальніші способи орґанізації та методи роботи.

Добре булоб, якби в цю орґанізацію вступили також вже досвідчені старі українські діячі, хочби у невеликій скількости, бо вони своїм досвідом причинилисяб до кращих форм самої орґанізації, а також допомоглиб молодим революціонерам на початку налагодити відповідну працю. Нема сумніву, що маленькі місцеві ґрупи у 5—10 душ зможуть легко й без особливих вказівок згори займатися пропаґандою та аґітацією. Але Центральна Рада та Ради ріжних міст повинні періодично давати певні гасла через своїх уповноважених. Про всякіж важні пляни та серіозні заходи Центральної Ради ці ґрупи не повинні нічого знати. Навіть міські національно-революційні ради не мусять про все знати, а особливо про вироблений плян повстання та орґанізації військових сил.

Орґанізація, утворена на взаємному довірю та суворій дисципліні, не може в умовах чужоземної диктатури бути звичайною політичною партією й займатися нормальною партійною роботою; навпаки, як нелеґальна, вона повинна бути тільки апаратом для проводу майбутньої національної революції, яку вона й повинна поволі підготовляти шляхом відповідної пропаґанди та аґітації. Москалів, Поляків та Жидів до цеї орґанізації взагалі приймати не треба, бо, як показала практика Української Центральної Ради та Директорії, вони іноді навіть без злої волі дуже пошкодилиб нашій боротьбі за державність. Щож торкається певної кооперації з відповідними їхніми нелеґальними орґанізаціями, то цього взагалі не слід відкидати, але у ближчі стосунки вступати не варто. Досить певного принципового порозуміння через окремі особи тої чи іншої місцевої орґанізації з відповідними їхніми орґанізаціями. Але Центральна Рада цих зносин має уникати зовсім, поки революція не пічнеться; бо співробітництво з ними у період підготовки революції нічого реального дати не може, а зносини можуть привести і до Д. П. У. Коли це станеться з членом якої малої місцевої орґанізації, то, уникаючи цілком кореспонденції та всяких писаних документів, йому легче буде й спростувати свою приналежність до орґанізації. Але коли Д. П. У. дійде аж до Центральної Ради, то ситуація буде значно тяжчою. Взагалі необхідно належно подбати про конспірацію в орґанізаціях, особливо по більших центрах і членам найкраще виступати завжди під ріжними прибраними прізвищами, крім того з відозвами та взагалі з паперами на зібрання не приходити й на улиці чи деінде поза зібранням про справи орґанізації ні з ким не говорити. Щож торкається зрадників та провокаторів, то їх необхідно жорстоко карати, засуджуючи до смертної кари й рішуче виконуючи такі присуди, бо коли йде справа про визволення нації, то таких шкідників-злочинців нічого милувати.

При яких обставинах вибухне революційний рух, ми не знаємо. Можливо, він почнеться на Україні в звязку з революцією в Росії, а може навпаки: українська революція викличе повстання та переворот в Москві. Нарешті українська національна революція може відбутися й без особливого відгуку в Росії, й нам доведеться витримати тяжкий збройний конфлікт з совітською владою. **Безперечно, що для української нації легше булоб виборювати собі волю та державність, використовуючи революційні події та громадянську війну у Московщині, але українська національна революція не повинна звязуватись з московською, як то було у 1917 р., бо головним її завданням та метою є відділення України від Росії, а крім того може в Москві події приймуть контр-революційний характер.** (Дальше буде).

Трудна справа.

— Не знаю, як мені титулувати того Конопадика? „Високоповажаний пане"? О ні, такий дурень, як він, не варта, щоби я його так титулував!

— Кажіть йому попросту: „Пане товаришу!"

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Українці одержали три нагороди.

Як уже відомо зі „Свободи", Українці брали участь у святі 300-ліття стейту Масачусетс. Тепер я хочу трохи розповісти про підготовку цього нашого виступу та про успіхи його. Як тільки почалися загальні приготовання всіх народностей до цього свята, **Москалі звернулися до нас з проханням, щоби ми своїми силами помогли їм влаштувати російську програму.** Вони при тім доводили нам, що дуже люблять „малорусскую" пісню, вишивки й танки й що властиво „Русскіе" і „Малороси"—рідні брати. Та ми відмовилися не лише допомагати нашим ворогам, але й рішуче зазначили, що не хочемо нічого спільного мати з азіятами. Це, звичайно, обурило Москалів і вони старалися робити нам ріжні прикрі несподіванки.

Українська громада на чолі з о. Желехівським та при допомозі артиста В. Авраменка находилася поспішно готуватися до виступу. Була вироблена відповідна програма й до неї пороблені приготовання. Приготовання з хором української православної церкви вів о. Желехівський, а В. Авраменко зі своїми учнями з бостонської школи танку. Та тому, що мало було часу приготовити з місцевих танцюристів відповідний виступ, В. Авраменко запросив до виступу своїх учнів з нюйорської та тройської школи національного танку.

Нарешті прийшов день 23 липня, коли мусіли Українці виступати перед чужинцями. Мало хто вірив з чужинців, що Українці зможуть дати щось гарне й цікаве, бо більшість з них нічого й не чула про Українців. А до того ще й агітація проти Українців Поляків та Москалів робила своє негативне діло. Та мимо того велика симфонічна галя була переповнена по береги. Крім чужинців, подивитися на виступ багато прибуло й Українців не лише з Бостону та з його околиць, але й дальших околиць. Вже навіть на галі Москалі затівали якусь провокацію й повиряжалися в українські убрання, які ми примусили їх зняти. А кілька вирjажених в московське убрання, хотіли нам „допомогти" з роздачею розкидок і т. п., та ми відмовилися від їх „ласкавої помочі". Москалі, а саме кілька царських посіпаків та „принців", а між ними й Жиди грозили нам скандалом, але до цього не дійшло, бо наш виступ їх так приголомшив, що вони майже стеряли память від заздрости й злости.

Для виступу на сцені мальовничо розмістилися танцюристи й хор. Так, що коли лише піднялася куртина після вступу, який відограла українська оркестра під проводом Т. Гамковича, з галі почулася буря оплесків, які довго не стихали. Наші мальовничі народні строї своєю красою захопили глядачів. Після того, як один член хору в коротких словах поінформував Американців про Українців, хор виконав свою програму, а потім танцюристи виконали кілька танків. Бандурист В. Ємець відограв на бандурі кращі точки зі свого багатого репертуару. Виконання програми всіми учасниками так захоплювало глядачів, що після кожної точки довго невмовкали бурхливі оплески.

Після закінчення цілої нашої програми в галі стояли довший час бурхливі овації, а потім ніхто не хотів довго виходити з неї, бо всі обмінювалися своїми враженнями. Вихвалювали українську пісню, український танок і гру артиста В. Ємця. Чужинці приходили за лаштунки й ґратулювали окремим учасникам виступу, о. Желехівському, В. Ємцеві й В. Авраменкові. Навіть наші вороги Поляки ґратулювали — лише не було азіятів-Москалів, які зі злости кусали на галі собі губи до крови. Окремо дякувала нам пані Путнам, за помічю якої влаштовано це свято 300-ліття. Вона навіть зфотографувалася з українською групою, чого не робила з иншими. Двоє дівчаток з хору піднесли їй дві китиці чудових квіток, а потім комітет доручив їй власну фотографію в чудесній гуцульській рямці. Старенька Американка не знала, як і дякувати Українцям, так була захоплена нашим виступом.

Громадянин з Бостону, П. Грундзінський, в англійській мові пояснив значіння цього свята для стейту Масачусетс і участь в нім Українців. При тім він коротко сказав, хто такі Українці й чого вони бажають. На другий день бостонські газети багато писали про український виступ та взагалі про Українців, зазначуючи, що Українці це не Москалі, а инша нація, яка бореться за своє визволення й за свою державність.

Мейор міста запросив Українців повторити свій виступ 25 липня в міському парку, де є на двацять тисяч місць велика спеціяльна концертова галя. На згаданий вечір зійшлося до парку маса народу й тут знову Українці здобули небувалий успіх і признання серед чужинців. Галя була прикрашена американськими та українськими синьо-жовтими прапорами так, немов би десь у Львові на українськім святі. Кожен виступ окремих наших виконавців програми та цілих груп стрічався й продовжався гучними оплесками, бо глядачі не могли налюбуватися красою української штуки.

По закінченню виступу заступник майора міста теплими словами дякував Українцям за ту насолоду краси, яку вони дали Американцям. При тім він згадав про тяжку долю українського народу й закликав нас бути певними, що коли будемо далі боротися, то здобудемо те, чого прагнемо. Ґазети знову багато писали про цей виступ і вихвалювали Українців. Окремо вони відзначили працю о. Желехівського, гру В. Ємця на бандурі та аранжовання танків В. Авраменком і його сольовий танок Байда-Вишневецький.

Дня 29 липня ґубернатор стейту запросив до себе на авдієнцію представників ріжних народностей, котрі брали участь у виступі. Дуже гарно дякував він Українцям за виступ та нагородив о. Желехівського пропамятною медалею, яку видається лише заграничним гостям. Того самого дня в помешканню п. Путнам відбулася видача нагород учасникам свята за їх виступи та за вистави, які вони вряджали в галі. **Українці дістали три перші нагороди:** одну за виступ у симфонічній галі (великий срібний пугар), другу першу нагороду за виставу українських вишивок та виробів і третю першу нагороду за артистичне впорядкування вистави.

Поляки дістали лише одну нагороду за малюнок, який вони дістали в якомусь склепі, **а Москалі були дуже засоромлені, бо не дістали жадної нагороди.** Українці не дали свого їм украсти, то не було чим вихвалюватися. Це їм кара за те, що завжди обкрадають Українців.

Н. Давискиба.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Українське Запомогове Товариство Дніпро в Ню Йорку з великим жалем повідомляє Українську Громаду про смерть члена Івана Брудського. Похорон відбудеться в суботу, дня 9-го серпня 1930 р., точно о годині 2-ій пополудни, з погребової каплиці, 513 Іст 12-та улиця, куди запрошуємо громадянство віддати послідну пошану покійному.

УКР. ЗАП. ТОВ. ДНІПРО.

ЧОРНІ БУЗЬКИ НА ПОЛІССЮ.

Князь Радзівіл подарував зольоґічному городови в Познані (одинокому в Польщі) чотири чорні бузьки. Чорні бузьки є в Европі дуже рідкі. Зоольоґічний город у Лондоні має кілька чорних бузьків, які також подарував Радзівіл, на якого посілостях на Поліссю подибається ще ці птахи.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться 12 серпня, в годині 7.30 вечером, в церковній ґали, 303 Hudson Ave. Обовязком членів є явитись на цім мітінґу та вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться з ними після річної ухвали. Пригадується тим членам, котрі говорили, що мають нових аплікантів до відділу і Союза, нехай приведуть їх на цей мітінґ, вступ вільний. — М. Микитин, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться 12 серпня, в гали під ч. 72 Моріс вул., в год. 7.30 вечером. Кождий член є обовязаний прибути на сей мітінґ і заплатити свої вкладки. Члени, суспендовані минувшого місяця, коли не вирівнають своїх вкладок, будуть виключені з орґанізації. Котрі члени на сім мітінґу не заплатять вкладок за свої діти, секретар за них більше своїми грішми не буде платити, але дітий таких членів суспендує. Замовлена проґулька Клюбу н евідбудеться тому, що мале число членів зголосилося до участи. — П. Дубовецький, предс.; Д. аМдай, кас.; І. Ґелета і І. Щур, секретарі.

ГРА НА СКРИПЦІ ПОМАГАЄ ПОРОСТОВИ ВОЛОССЯ.

Це є загально звісно, що скрипаки мають звичайно велику, буйну чуприну, а рідко можна подибати між ними лисих. Зате музиканти, що грають на дутих інструментах, є звичайно лисі. Найшлися деякі вчені, які доказують, що гра на скрипці помагає поростови волосся, а гра на дутих інструментах є шкідлива для волосся, а саме дуття шкодить обігови крови.

— То я годжуся вам віддати мою дочку за жінку, одначе обіцяйте мені, що вже більше не буде робити дурниць.

— Ні, це вже буде моя остання дурниця!

Іван Кончак.

БЛИЖНИЙ.

(Правдива подія).

Микола Паламар був поважною в селі людиною. За молодих літ був паламарем у церкві. За те і паламарем його прозвали. Пізніше був членом сиротинської ради, таксатором і всяким іншим громадським достойником. Читати не вмів, а всетаки знав, що у святім євангелію стоїть. Знав він хорошо відвідати, подорожного в дім приняти, а ближнім своїм називав кожного. Добрим був християнином, нема що казати.

Навіть зі своїм сином, хлопцем, жив як з рідним братом. Хочби останнім папіросом, то ділився з ним. Бувало посідають на фіру тай їдуть у поле. Старий витягає тютюн, зробить цигарку і синови дасть. Син також не без того, свій тютюн має. Часом не має папірця, то попросить тата: „татуню, дайте мені папірця". Батько йому не відкаже, а дасть.

Та не довго це щастя тревало. Вибухла світова війна. Синови, Стефаном його звали, було вісімнацять літ. Став до бранки, а що був з добрих хлопців, пішов до війська. Ой, Боже, як старий за ним плакав!

— Така біда на світі, такий голод, то молоде, мягоньке згине без часу — говорив нераз.

Ще як стояв в кадрі, то майже що тижня старався завести йому кілька бохонців хліба, щоби їсти не хотів. А штабсфельдвебель кілько від старого сира і масла зїв? І був би не знати що йому дав, аби Стефана в поле не післав!

Війна не кінчилась. На фронті людей бракувало. Нарешті взяли й Стефана до марш-компанії. Ще був старий у штабсфельдвебля, завіз йому щось; нічого не помогло. Мусів син іти на фронт.

На фронт Стефанови хліба не можна було вже післати. На його „фельдпост" пакунків не приймали. А по гроші Стефан не писав, бо за гроші нічого там не купив би. Аж в одній офензиві на італійському фронті десь пропав.

По довгім часі дістав старий з Червоного Хреста повідомлення, що син попав в італійську неволю. З того часу син дав тільки раз вістку, що жиє й находиться в околиці Риму. Більше потім не писав.

Старий батько голову ломить, тужить, ночі ні дня не має. Якого чужинця подибле, випитує, звідки йде? Чи не з „плену"? Чи не був де з його сином? Ніхто йому нічого про сина не скаже, ніяким чином про нього не довідається.

Минув якийсь час. Одної ночі мав старий дивний сон. Снилося йому, що якийсь чоловік дуже його бив. Встав рано й оповів родині. А було то перед самим Різдвом Христовим, або, як то кажуть, на вілію.

— Може Стефан прибється— каже врадувана жінка.

Ще не минуло кілька годин, аж тут отвираються двері і до хати входить якийсь незнайомий чоловік.

— Звідки Бог провадить? — питає старий.

А той відповідає:

— З Італії з неволі.

— З Італії? З неволі? — скрикнув старий здивовано. — Може ви були з моїм сином?

— Так, був з вашим сином, добре нам поводилося, — відповідає.

— А деж він є? — питають з утіхою.

— Він — каже — лишився в однім місті коло Кракова, там чекає на документи — і таке інше став про нього оповідати.

Та не було часу на довшу розмову, бо вечір зближався. День малий, а треба було щось для себе і худоби на свята приготовити.

Полонений, чи як його старий називав, „близьний" остав у них на свята.

Ще перед Свят-вечером дали йому перебратися в своє вбрання. При вечері „ближній" розсівся як дома. Старому здавалося, що це не чужинець, а сам Стефан. По вечері оповідав про бої, які він з їх сином перебув, про неволю, про голод. Старий знов йому про своє, а навіть сказав, кілько грошей має.

Так зійшла їм одна ніч. Потім Різдво і другий день свят. На третій день, на св. Стефана, в сам день синових імянин, захотів ближній йти до дому. А що мав кепські черевики й вбрання, просив, щоби його до дому завезли. До його дому було зо дві милі, казав. В старого були коні і він на це радо згодився.

Ще далеко було до дня, як усі побудились. Старий пішов ладити сани. Жінка корову доїла, щоби ще на дорогу гостя теплим молоком погостити. Ближній знов собі збирався. Щоби в дорозі не було йому дуже зимно, казав старий дати йому чоботи, шапку і бунду. То вбрання він з дому мав назад вернути.

Коли вже все було готове, старий пішов запрягти коні. Тай жінка щось понесла на сани.

Вертають до хати кликати гостя, щоби сідав на сани, а гостя в хаті нема. Ходять по сінях, по подвірю, шукають, кличуть, але його таки нема. В хаті дивляться на скриню, а скриня щось не в порядку. Та бо й ключ у замку. Отвирають скриню і зараз шукають, де гроші лежали. Грошей нема. Ага, зараз догадались, хто це був і куди він пішов!

Зробили рух. Дали знати між сусідів. Вийшли і за село. Та куди підуть? Ніде нікого не видно, бо ще ніч до того. А по друге, злодій одну дорогу має, а вони двацять!

Настав день. Питали дальших людей, чи хто не здибав його. Поїхали до міста, дали знати на постерунок. І постерунок нічого не врадив.

— Пропало — бурмотів собі старий, вертаючи до дому.

— Пропали — сміялися в селі люди — чоботи, шапка, бунда і гроші, а грошенят старий насклaдав через війну, бо і за Стефана фасував!

Чи таких ближніх нині мало?

ОСТРОВ ДОБРИХ ЗУБІВ.

На півдні Атлянтійського океану, яких 2,300 км. на захід від рога Доброї Надії, лежить самітний остров Трістан да Кунга. Остров цей належить до британської держави. Тепер уперше подають звіт про здоровий стан на цьому острові. Лікар корабля „Дісковері" д-р Маршал оглянув 141 мешканців острова і ствердив у них знаменитий стан здоровля, хоч (злобні скажуть: тому що) у них нема ніодного лікаря. Та найбільшою несподіванкою були зуби мешканців острова Трістан да Кунга. Маршал переконався, що у 12 людей між 45 і 90 літами міг ствердити взагалі разом лише 21 зіпсованих зубів, а бракувало лише 45 зубів. Майже всі мешканці острова мають гарні здорові зуби, а ані одного зіпсованого. „Хоч, як виявилося, чистять зуби не частіше як один раз на тиждень і то лише пальцем і милом," — каже д-р Маршал — то їх зуби чистісенькі та нема на них осаду страв. Взагалі можна сказати, що мешканці того острова ніколи не чистять зубів".

ЧИ МУМІЇ МОЖУТЬ ВПЛИВАТИ НА ЛЮДСЬКУ ДОЛЮ.

Від часу, як почалися єгиптольоґічні досліди, що основуються головно на відчинюванні старих гробниць і студіюванні предметів, які є в них, приключаються що якийсь час випадки, що мумія впливає фатально на долю людей, які стрічалися з нею. Нещастя, недуги, смерть переслідують сміливих відкривців і дослідників.

Свого часу славною була мумія якоїсь єгипетської жрекині, яка кождому, хто її мав, приносила нещастя. Останніми часами після відкриття королівських гробниць у Люксорі траґічні пригоди стрінули всіх головних учасників експедиції. Люде стали вірити, що мумія Тутанкамона мститься за нарушення вічного спокою і спрофанування гробниці.

Теозофічні студії над правом реінкарнації душ і староєгипетською маґією дають цікаві висліди. Один французький дослідник, що займається спеціяльно питанням реінкарнації, стверджує, що **старинні Єгиптяне мали до розпорядження такі могучі маґічні сили, про які ми тепер навіть поняття не можемо мати.** Вони **пробували і вміли боротися з найгіршими силами природи і судьби.** Старалися побороти право реінкарнації, яке знали дуже добре. Єгипетські лікарі муміфікацією робили нерухомими комірки фізичного тіла, а приковували до мумії астральне тіло, яке звали двійником. Торжества, які попереджували уставлення мумії в гробниці, мали за ціль прикувати того астрального двійника до мумії та не допустити до його еволюції. Розходилося проте, **щоби душа, яка покинула тіло, по якімсь часі не ввійшла в іншого чоловіка, але щоби мусіла вернути до свого власного тіла.** Отже — каже французький дослідник — ці оселі гробниць були не лише замешкані муміями, але й астральними істотами. Істнуванням астральних істот Єгиптяне цікавилися більше як звичайним фізичним тілом. Колиб отже правдою було, що мумія є не лише знаменито законсервованим тілом, але й получене є зі своєю астральною істотою, то ця істота може впливати на людей, які стрічаються з мумією.

Автор тої праці про реінкарнацію зазначує, що переведення такої маґічної операції було дуже трудне навіть для втаємничених єгипетських жреців. Вдавалося раз на тисячу. Тому не кожда мумія має своє астральне тіло, але та, що є злучена з ним, може статися причиною ріжних подій і нещасть.

ЧАСОПИС САМОВБИВНИКІВ.

Будапештанські часописи оголосили проспект нового денника, який буде офіціяльним органом самовбивників. Завданням того ориґінального часопису має бути оборона справ людей, „які бажають зірвати пута життя", як сказано в проспекті. Видавцем і редактором того незвичайного видавництва є Андрій Шебец, лікар. Він дійсно має всі дані, щоби станути на чолі такого часопису, бо чотири рази намагався поповнити самогубство. Тепер є президентом „змучених життям". Самогубства — пише д-р Шебец у проспекті — є такі часті на Мадярщині, що конче треба основувати часопис, котрий влекшував би здійснювати постанови тим усім, котрі бажають покинути життя, не створюючи ніяких правних колізій для оставшої рідні. Новий часопис д-ра Шебеца займеться також упорядкуванням справ, які осталися по самовбивниках, займеться асекурацією від невдалих самогубств, а також забезпеченням оставших родин. Вістку про повстання нового часопису будапештенська преса приняла переважно гумористично, бажаючи новому часописови „многих літ".

Всетаки правдою є, що щодня в Будапешті буває до 20 самовбивств, переважно в інтеліґентних кругах і що всі дотеперішні спроби зарадити тій страшній пошести — не вдалися.

—o—

ПАПІР З ЕВКАЛІПТОВОГО ДЕРЕВА.

Евкаліпт, що росте в Бразилії, буває високий більше як на сто метрів. Росте дуже скоро, а достарчає етеричного олійку. Тепер досліди в лісовій ляборaторії в Медісоні (у Вісконсіні) виказали, що з евкаліпта можна робити знаменитий друкарський папір, який можна уживати і в ротаційних машинах. Одна бразилійська ґазета друкується вже на евкаліптовім папері, а ціна того паперу на половину дешевша від дотеперішнього. Коли евкаліптовий папір стануть уживати й у інших краях, то промисл цей розвинеться гарно.

СКІЛЬКИ ЇХ ВІРИТЬ, А СКІЛЬКИ НЕ ВІРИТЬ.

Лондонська газета „Нейшен енд Атенеум" приносить відповіди на питання, яке була поставила своїм читачам. Перше питання звучить: „Чи вірите в Бога?" На це питання відповіло 537 читачів „так", 736 „ні", а 65 читачів сумнівається щодо цього питання. На питання про правильне відвідування церкви відповіло 571 читачів потакуючо, а 742 заперечуючо. У погляді вірування в біблію заявило 88 читачів, що вірують у першу главу книги Битія, а 1,218 дало заперечуючу відповідь. Віру про божеське вдохновення біблії заявило 378 читачів, заперечило 918. На питання про безсмертність відповіло 578 читачів притакуючо, 646 заперечуючо, 144 сумніваються. На питання: Чи ви прихильник християнства, в якій би формі не було? — відповіло 666 голосів „так", а 585 „ні". Та ці висліди не дають достаточного погляду в особисті вірування ширшого круга читачів. Коли порівнати ці відповіди з відповідями, які на такі самі питання одержав „Дейли Нюс", найстарший ліберальний часопис в Лондоні, то зараз впадає в очі, що число скептиків і невіруючих між читачами „Нейшен енд Атенеум" є значно більше ніж між між читачами „Дейли Нюс". І так на питання: „Чи вірите в Бога?" з 14,000 відповідей, які одержали „Дейли Нюс", 9,991 було притакуючих а лише 3,686 заперечуючих. У безсмертність вірить 10,161, а не вірить 3,178. До церкви ходить 10,025 читачів „Дейли Нюс", а 3,178 не ходить.

—o—

ПОДОРОЖНИКА ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА АНДРЕ ВБИЛИ ЕСКІМОСИ?

Як звісно, в 1897. році подорожник Андре з двома товаришами полетів у бальоні до кермування, щоби відкрити північний бігун. Андре полетів і стільки про нього й чули. Не віднайшли і бальона. Щоправда, потім час від часу виринали чутки, будьто би на далекій півночі в Америці Ескімоси бачили „незнане їм щось", що літало у воздусі, та що це було, годі було ствердити. Тепер д-р Кнуд Расмузен пише в одній данській ґазеті, що в 1900. році один католицький місіонар стрінув Ескімосів між морем Рейндера і Дібонта, які передше ніколи не бачили білих людей. Ескімоси питалися місіонаря, чи літати то є звичаєм білих людей. Здавалося, що Ескімоси затаюють якусь таємницю, але місіонареви не вдалося видобути від них їх тайни. Три роки пізніше той місіонар відвідав знову одно племя Ескімосів і довідався, що тому кілька літ трох білих людей зявилося в їх околиці на „літаючім домі". Инші Ескімоси вбили їх бо вважали їх чарівниками. Причиною того були їх рушниці і то, що вміли літати. І від інших чув місіонар такі пояснення. Також один Данець каже, що бачив Ескімосів, котрі мали одяги пошиті з матерії, якої уживається на поволічку для бальонів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

DO YOU KNOW WHY - - A Little Parade Like This May Be Pulled Off Soon? INTERNATIONAL CARTOON CO., N.Y. 427 Drawn for this paper By Fisher

